

Корольова Т.Д.,
завідуюча Електронним читальним залом
НБ НУК ім. адм. Макарова

БАЗИ ДАНИХ КОМПАНІЇ EBSCO PUBLISHING В НБ НУК: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В сучасному інформаційному середовищі формування та надання різноманітних електронних ресурсів є одним з найважливіших компонентів бібліотечного обслуговування. Використання електронної бібліотеки, баз даних (БД), які ще декілька років тому відносилися до розряду інноваційних видів послуг, що надають бібліотеки своїм користувачам, сьогодні – об'єктивна реальність.

Дотримуючись загальносвітової тенденції активного використання електронних ресурсів, у тому числі і БД різних видань, бібліотеки ВНЗ повинні забезпечити кожному студенту, вченому доступ до сучасних інформаційних продуктів, а також можливість оперативного отримання та обміну інформацією з вітчизняними та зарубіжними вищими навчальними закладами, підприємствами та організаціями. Сучасні бібліотеки проводять активну роботу з впровадження зарубіжних повнотекстових БД в навчальні та наукові процеси своїх вишів. На сьогоднішній день бібліотеки ВНЗ України надають своїм користувачам топові онлайн-продукти від кращих світових видавців наукової літератури, таких як Wiley, Springer, EBSCO, HINARI, HeinOnline, JSTOR, ProQuest, SAGE, Euromonitor International, що охоплюють різні наукові напрямки: бізнес, економіку, фінанси та бухгалтерський облік, техніку, інформатику та інформаційні технології, гуманітарні науки, право та політологію, математику і статистику, медицину, соціальні науки та багато інших.

Сьогодні одними з найбільш затребуваними електронних ресурсів серед наукового співтовариства НУК імені адмірала Макарова є БД компанії EBSCO Publishing. Завдяки унікальним пошуковим можливостям і фаховому відбору документів, ці інформаційні продукти становлять значний інтерес для студентів, аспірантів та науковців.

Компанія EBSCO Publishing – це агрегатор повнотекстових видань. Завдяки своєму продукту EBSCOhost стала найбільшим у світі посередником між бібліотеками та видавцями і здійснює цю співпрацю вже понад 50 років.

EBSCOhost – це потужна інтерактивна довідково-бібліографічна система, що нараховує 476 баз даних на різну тематику, за допомогою якої бібліотеки світу отримують понад 400 000 повнотекстових журналів, книг, брошур і газет.

Клієнтська база компанії перевищує 100 мільйонів щоденних переглядів сторінок. EBSCOhost є одним із найбільш використовуваних сайтів в Інтернеті. Нині в EBSCOhost представлено 27 498 журналів та 6 146 видавців. За даними Library Journal, понад 85 % університетів США мають доступ до баз даних EBSCO. 83,3 % академічних бібліотек США вважають EBSCO основним засобом пошуку наукової інформації. Понад 75 % університетів і бібліотек Європи мають доступ до баз даних EBSCO.

У країнах СНД компанія EBSCO має близько 170 передплатників, в їх числі провідні університети, для яких доступ до наукової літератури є елементарною умовою навчального та науково-дослідного процесу. У нашому регіоні доступ до БД EBSCO надають тільки Миколаївська ОУНБ ім. О. Гмирява та НБ НУК імені адмірала Макарова.

Видавництво EBSCO Publishing працює з бібліотеками українських вишів вже понад 15 років. З 2000 р. бібліотеки України мають можливість доступу до БД EBSCO за проектом «Електронна інформація для бібліотек» – (Electronic Information For Libraries, EIFL), який є спільною ініціативою Інституту відкритого суспільства (Будапешт) і найбільшого у світі видавництва періодики, компанії EBSCO Publishing. Координатором цього проекту в Україні є Асоціація «Інформатіо-консорціум» – перший офіційно зареєстрований в Україні як громадська організація незалежний консорціум бібліотек (www.informatio.org.ua), що є членом Міжнародного консорціуму eiFL.net та Міжнародної Коаліції Бібліотечних Консорціумів – International Coalition of Library Consortia (ICOLC).

У 2002 році наша бібліотека увійшла до Асоціації бібліотек України «Інформатіо-Консорціум», і з того часу ми маємо можливість надавати безкоштовний доступ до БД EBSCO Publishing студентам та науковцям університету. Матеріали про нові можливості пошуку інформації за допомогою БД EBSCOhost представлено на web-сайті нашої бібліотеки починаючи з 2002 року.

У перші роки доступ до БД EBSCO надавався або в режимі онлайн через Інтернет, або у форматі CD / DVD. Бібліотеки могли самі вибрати будь-який з цих форматів або їх комбінацію. Наша бібліотека вибрала комбінацію з онлайн доступу і DVD дисків. Починаючи з 2006 року EBSCO відмовилася від формату CD / DVD і залишився тільки онлайн доступ.

У 2002 році НБ НУК мала он-лайн доступ до чотирьох БД: База даних наукових журналів Academic Search Elite, База даних з бізнесу та економіки Business Source Premier, База даних популярної періодики MasterFILE Premier, База даних щоденних газет Newspaper Source Plus.

У 2015 році до основного пакету вже входять 14 БД: Academic Search Premier, AHFS Consumer Medication Information, Business Source Premier, ERIC, European Views of the Americas: 1 493 to 1 750, GreenFILE, Health Source – Consumer Edition, Health Source: Nursing / Academic Edition, Library, Information Science & Technology Abstracts, MasterFILE Premier, MEDLINE, Newspaper Source, Regional Business News, Teacher Reference Center.

Співробітники ЕЧЗ НБ НУК регулярно досліджують статистику використання електронних ресурсів, у тому числі БД EBSCO. За результатами моніторингу керівництву вишу надаються звіти, на підставі яких можна судити про затребуваність електронних ресурсів та їх відповідність інформаційним потребам студентів, науковим інтересам викладачів і співробітників університету.

Аналіз статистики та опитування, які регулярно проводяться бібліотекою, показали, що серед БД EBSCO найбільшою популярністю користуються повнотекстові БД: з бізнесу та менеджменту – Business Source Premier, з екології – GreenFILE та мультидисциплінарна БД Academic Source Premier.

Студенти звертаються до БД EBSCO здебільшого у випадку необхідності підбору тексту за своєю спеціальністю на іноземній мові. Їх звернення можна назвати одноразовими. Крім того, для студентів дуже важливий час і сили, витрачені на пошук інформації, тому вони нерідко покладають обов'язки з підбору матеріалу в БД на співробітників ЕЧЗ, мотивуючи це незнанням перекладу певних термінів за темою пошуку іноземною мовою або труднощами з навігації.

Значно частіше використовують БД аспіранти, яким необхідна інформація для здачі кандидатського іспиту з іноземної мови, матеріал за темою дисертації, публікації для поповнення бібліографічного списку наукової роботи. Таким чином, аспіранти звертаються до БД EBSCO протягом усього періоду роботи над дисертацією.

Однак найбільш активними користувачами БД EBSCO є науковці та викладачі університету, їх частка в загальному використанні БД становить 45%.

Сьогодні наукові електронні журнали стають важливим джерелом інформації та здобуттям знань щодо інновацій в науці. Левову частину інформації, яку використовують науковці в своїх дослідженнях, вони отримують з повнотекстових БД. Вчених привертає оперативність надходження електронних версій рецензованих статей і можливість аналітичної роботи з текстом.

Інший аспект аналізу отриманих результатів показав, що полнотекстові БД використовуються не тільки в самостійному пошуку інформації вченими. Вони також є невід'ємною частиною роботи бібліотекарів і не тільки безпосередньо при документному обслуговуванні, але і при СБО наукових досліджень. Розвиток нової сфери інформаційної взаємодії змінює роль бібліотекаря у науковій комунікації ВНЗ. Вчені-бібліотекознавці зазначають, що зазвичай бібліотекарі більш обізнані у сфері е-науки та Науки 2,0, ніж професорсько-викладацький склад та адміністрація ВНЗ. Саме тому працівники бібліотек намагаються зайняти провідну позицію в упровадженні ідеалів сучасної наукової комунікації в практику. Усвідомлюючи все це, Науковою бібліотекою НУК вже багато років проводяться семінари-практикуми для студентів-магістрантів, молодих науковців та аспірантів. Під час проведення таких заходів значна увага приділяється, насамперед, особливостям пошуку наукової інформації як в електронному каталозі бібліотеки, так і в мережі Інтернет. Серед тем, які особливо цікавлять молодих науковців та аспірантів на семінарах, звісно ж, доступ до міжнародних електронних ресурсів та наукометричних баз даних. Особлива увага приділяється пошуку наукової інформації через спеціалізовані пошукові системи, у відкритих е-архівах, електронних бібліотеках, освітніх платформах, БД первинних результатів досліджень, е-лабораторіях, платформах відкритих конференцій.

Сучасна університетська бібліотека організовує процес інформаційної комунікації з користувачем як у реальному, так і у віртуальному просторі, насамперед, у мережевому інформаційному середовищі. При цьому, вона сприяє освоєнню цього простору, оцінці і включенню його об'єктів у культурну практику, забезпечує їхнє збереження. Сучасна бібліотека ВНЗ не лише формує інформаційний стержень майбутнього фахівця, а й бере участь у поширенні соціально значущої інформації, знань через організацію доступу до них, долаючи за допомогою інформаційно-

комунікаційних технологій власні фізичні кордони, сприяє закріпленню у свідомості своїх користувачів кращих зразків культурної спадщини, закладає норми, стандарти, правила, котрі забезпечують сталий розвиток суспільства, подолання наслідків глобалізації та технократизації суспільного життя.

Список використаних джерел:

1. Колесникова, Т. Бібліотека ВНЗ: відповідальність за поширення результатів наукових досліджень / Т. Колесникова // Вища школа – 2014. – № 5–6. – С. 7–23.
2. Пашкова, В. Використання сучасних технологій у публічних бібліотеках України: (за матеріалами дослідж.) / В. Пашкова // Бібліотечний форум України. – 2009. – № 1. – С. 7–13.
3. Чуканова, С. Наукова комунікація в цифрову епоху: бачення сучасних бібліотек / С. Чуканова // Бібліотечний форум України. – 2013. – № 1. – С. 38–41.
4. Ярошенко, Т. Еволюція журналу як засобу наукової комунікації: від друкованих видань до оригінальних електронних журналів / Т. Ярошенко // Вісник книжкової палати. – 2005. – № 10 (111) – С.29–34; № 11 (112) – С.28–33.
5. Ярошенко, Т. О. «Електронна бібліотека: центри знань в університетах України» – інновації через співробітництво / Т. Ярошенко // Бібліотечний вісник. – 2009. – № 3. – С. 3–5.